ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД НА ОПШТИНА ДОЛНЕНИ ЗА 2024-2025

Струга, декември 2023

Содржина

1 Вовед 2
2 Национална легислатива и обврски 3
3 Анализа на постоечка состојба 5
4 Акциски план за 2024-2025 8
5 Следење на реализација на ЛАП и известување 9
6 Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија 11
Изјава за транспарентност 12

1 Вовед

На патот кон одржливо управување со отпадот, Република Северна Македонија веќе има преземено чекори кои постепено ги надминуваат постоечките проблеми за подобрување на системите за собирање и третман на отпадот и премин од линеарна во циркуларна економија. Новиот Закон за управување со отпадот[1], Планот за управување со отпад 2020-2030, воспоставувањето на регионалниот систем за управување со отпад, како и воспоставување на организации за проширена одговорност на производителите поставија солидна основа за воспоставување на ефективна оперативна рамка и подобрување на капацитетите и праксите на сите чинители во областа.

Следејќи ги насоките од регионалните планови за управување со отпад, во рамките на проектот „Одржливо управување со отпадот на локално ниво“ спроведуван од SALAR International, а финансиран од шведската влада преку Сида, беше развиен Оперативен регионален план за управување со отпад (ОРПУО) за пелагониискиот и југозападниот регион. Изработен заедно со општините од двата плански региона, ОРПУО претставува практичен документ кој ги локализира националните приоритети и цели и овозможува оптимално искористување на општинските ресурси. Инклузивниот и транспарентен процес го засили сопствеништвото врз планот и им овозможи на сите чинители подобро да ја разберат важноста на одржливото управување со отпадот.

Важен дел од целиот процес е и склучениот договор за заем од 55 милиони евра со Европската банка за обнова и развој кој вклучува изградба на три регионални депонии, набавка на возила и опрема како и техничка помош за поддршка на регионалниот систем за управување со отпад. Заемот ќе обезбеди средства за нужното модернизирање на возниот парк на општинските комунални претпријатија и ќе ја нагласи клучната улога на (про)активното учество на општините во одржливото управување со отпадот.

Локалниот акциски план (ЛАП) за управување со отпад 2024-2025 на општина Струга беше изработен со цел да се утврдат локалните политики за управување со отпадот, да се утврди опсегот на интервенциите и да се постават јасни цели со детални чекори за нивна реализација. Насоките во планот за намалување на создадениот отпад и подобрување на локалните практики за селекција, собирање и депонирање на отпадот се во согласност со меѓународните стандарди и добри практики за цврст отпад и директно водат кон намалување на влијанието врз животната средина. Регионалната перспектива и нагласокот на меѓуопштинската соработка беа меѓу приоритетите при изработката на ЛАП. Спојувањето на двата региона (пелагониски и југозападен) во еден регион за управување со отпад создава можност, но и обврска за блиска соработка помеѓу општините. Интегрирањето на инклузивните процеси и родовата перспектива во финалниот документ ќе придонесе кон зголемена родова еднаквост, подобар пристап на ранливите групи до услугите во секоја од општините и подобрување на квалитетот на живот на населението.

Планот беше изработен од работна група посебно формирана за оваа цел, во состав:

[1] Закон за управување со отпад (Службен Весник бр. 216/2021)

1. Митко Коркутоски - Координатор
2. Фестим Адили – Координатор од ЈКП
3. Владислав Жупан - Раководител на одделение за ЛЕР
4. Маријан Пејоски - Вработен во ЈКП
5. Шќипе Вница - Помлад соработник
6. Бјонда Садику - Помлад соработник
7. Фејзи Зиба - ОИЖС
8. Бесмир Речи - Помлад соработник
9. Изет Абдоски - Директор ЈП Октиси
10. Реџо Саитоски - Директор ЈП Хигиена Лабуништа

2 Национална легислатива и обврски

Развојот на законодавството и политиките од областа на животната средина се прилично динамични процеси и Република Северна Македонија постојано ги следи тековите и промените во еколошкото законодавство на ЕУ како правна база за изградба на еколошки стандарди во разни сектори на животната средина, вклучувајќи го и управувањето со отпадот. Во тој поглед, новиот **Закон за управување со отпад** ја транспонира европската директива за отпад (2008/98/ЕС) како и новата директива со измените од 2018 година (2018/851) со што се нагласува обврската на локалната самоуправа да управува со комуналниот отпад. Новиот закон јасно се повикува на начелата за заштита на животната средина, начелото на претпазливост и на начелото за универзалност на услугата за управување со отпадот и го допрецизира регионалниот систем за управување со отпадот како и улогите на националните и локалните актери. Со стимулација на мерки за намалување на количината на создаден отпад и одржливо управување со отпадот, Законот цели кон зачувување на ресурсите и спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина.

Националната стратегија за управување со отпад 2008-2020 ја одразува политиката за управување со отпад и претставува основа за подготовка и спроведување на интегриран и финансиски одржлив систем. Стратегијата обезбедува насоки за активностите во областа на управувањето со отпадот со цел да се надмине неприфатливата состојба на животната средина во земјава која има негативно влијание врз водата, почвата и воздухот како и врз човековото здравје.

Надоврзувајќи се на основата поставена од Стратегијата, **Националниот план за управување со отпад 2020-2030** ја дефинира рамката за креирање и функционирање на интегриран систем за управување со отпад во согласност со хиерархијата за отпад и законодавството на ЕУ и да се постигне еколошки безбедна преработка и отстранување на отпадот во согласност со приликите во Република Северна Македонија. Одржливо функционирање на базичната инфраструктура за управување со комуналниот отпад (организациски и финансиски структури, техничка инфраструктура и правна рамка) е основната цел на Планот.

Институционалната рамка за управување со отпад е јасно дефинирана. Министерството за животна средина и просторно планирање е институција која е одговорна за креирање на политиката за управување со отпад на национално ниво, додека политиката на локално ниво е одговорност на општините. Оперативните активности како што се собирање, селекција, транспорт и депонирање се организирани преку јавните комунални претпријатија. Колективните

постапувачи се исто така дел од системот за управување со различни текови на отпад, како на пример отпад од пакување, отпад од електрична и електронска опрема, отпад од батерии и акумулатори и други текови отпад кои го помагаат управувањето преку воспоставување дополнителна мрежа за селекција и спроведуваат активности за подигнување на јавната свест.

Со цел обезбедување финансиски само-одржлив систем за управување со отпад, Законот за управување со отпад го наложува и промовира регионалниот пристап. **Регионалниот систем за управување со отпад** подразбира здружување на општините во пет региони, формирање на меѓуопштински одбори за управување со отпадот за секој регион и изградба на регионални депонии со кои ќе управува **Регионално комунално претпријатие**. Изготвувањето и следењето на реализацијата на **Регионалниот план за управување со отпад** е обврска на новоформираните организациски единици за управување со отпад во Центрите за развој на планските региони.

Регионалното управување со отпад претставува современ, стратешки пристап во управувањето со отпадот и предуслов за систематско решавање на проблемите со отпадот. Интегрираното регионално управување со комуналниот цврст отпад подразбира постепено затворање на несанитарните комунални и диви депонии откако новите регионални санитарни депонии ќе станат оперативни.

3 Анализа на постоечка состојба

Сместен во подножјето на планината Јабланица, Струга е град расположен на езеро и на река. Лежи во рамнината на Струшкото Поле на двата брега на реката Црн Дрим и на северниот брег на Охридско Езеро. Античкото име на градот е Енхалон кој на старогрчки значи јагула и во тоа време градот бил мала населба. Подоцна населбата го добива името Струга.

Климатски услови

Максималните воздушни температури во месеците јули и август можат да варираат од 28°C - 33°C. Во летната сезона односно месеците јули и август, температурата на водата може да достигне дури 26,4°C. Просечниот број на денови со летна температура на воздухот повисока од 25°C и на површинскиот дел на водата од езерото од 20°C, изнесува од 73-78 денови, со најголем интензитет во јули и август. Во зимскиот период од годината средните месечни температури се над нулата. Во планинските делови над 1600 м.н.в. температурите пониски од 0 степени започнуваат од декември до крајот на март.

Географска положба

Географската положба на Струга, отвореноста на Струшката Котлина, планините околу градот како и близината на езерото, овозможуваат во Струга да дува ветар од сите страни. Ветровите се делат на постојани и локални. Во постојаните ветрови спаѓаат ветровите што доаѓаат од југ и од север. Ветровите од север обично доаѓаат по долината од реката Црн Дрим и носат свежина, ги има низ целиот период на годината, но најчесто во зима. Јужниот ветер дува обично во март и април, а поретко во мај. Јужниот ветер е погоден за лов на јагула, плашици, грунец. Локалните ветрови се производ на нееднаквото загревање на копното и езерската водена маса. Карактеристичен ветер за Охридското Езеро е ветерот Стрмец. Доаѓа од околните планини и затоа е студен, дува преку цела ноќ до изгрејсонце со тивок ветер и полн бран.

Табела 1: Вкупна количина на создаден и собран отпад по вид и години во тони и м3

ОПШТИНА СТРУГА						
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНИ (во тони)						
	2020		2021		2022	
	Создаден	Собран	Создаден	Собран	Создаден	Собран
Хартија						
Стакло						
Пластика						
Органски отпад						
Останат комунален отпад						
ВКУПНО	**119900**	**14410**	**119900**	**14525**	**0**	**14645**
% на сортиран отпад		0.00		0.00		0.00
% на собран отпад		12.04		12.11		
% на домаќинства покриени со услуга						
% на наплатен надомест						
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНИ (во тони)						
Градежен отпад						
Кабаст отпад						
ВКУПНО						

Табела 2: Возила за управување со отпад во општина Струга

ВОЗИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ВО ОПШТИНАТА/Комунално Струга					
Назив на возило	Модел	Тип	Година на производство	Капацитет ($м^3$)	Вкупен број вакви возила
МАНН	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	18263	1997	4м3	1
ХУНДАИ	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	ХД 75	2011	7м3	1
РЕНО	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	МИДЛИНЕР	1995	10.м3	1

МАНН	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	18 264	1997	НАД 10 м3	1
ТРАКТОР	ИМТ	533	1985		2
ЦИСТЕРНА ЗА МИЕЊЕ НА УЛИЦИ	ФАП	12 13	1985		1
СКАНИЈА	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	Р94	2005	10м3	1
ИВЕКО	СТРАЛИС		2005	14м3	1
ДЕННИС	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО		2007	14м3	1
МЕРЦЕДЕС	СПЕЦИЈАЛНО ВОЗИЛО	14 24	1998	8м3	1

ВОЗИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ВО ОПШТИНАТА/Хигиена Лабуништа					
Назив на возило	Модел	Тип	Година на производство	Капацитет ($м^3$)	Вкупен број вакви возила
Камион	Ренаулт	44А	2007	3м3	1
Камион	Ивеко	190 е35	2000	3М3	1
Трактор	зетор проксинг 65	зетор	2011	1,5м3	1
ЛАДА	НИВА	ТЕРЕНСКО ВОЗИЛО	1987		

ВОЗИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ВО ОПШТИНАТА/ЈП Октиси - Октиси					
Назив на возило	Модел	Тип	Година на производство	Капацитет ($м^3$)	Вкупен број вакви возила
ТРАКТОР	ИМТ 539		1985		2
ЛАДА	НИВА	ТЕРЕНСКО ВОЗИЛО	1986		1

4 Акциски план за 2024-2025

ОПШТИНА СТРУГА

Приоритет 1	**Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници**								
Цел 1.1	Подобрено собирање и транспортирање на отпадот преку планирање								
Акција 1.1.1	**Мапирање на пречки кои го спречуваат лесниот пристап до корисниците вклучувајќи ги и ранливите групи**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.1.1	Идентификување на населени места кои не се вклучени во системот за собирање на отпадот	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина	/	/	/	Населените места кои не се вклучени во системот за собирање отпад не се целосно идентификувани/мапирани	Идентификување на населените места кои не се вклучени во системот Изработен план и финасиска исплатливост за нивно вклучување Мапирана најмалку една пречка која го отежнува пристапот на лица од ранливи групи
1.1.1.2	Анализа како да ги вклучиме, заедно со финансиска конструкција и исплатливост за вклучување	3 месеци	2/2024	Одделение за животна средина	30,000.00 ден	општински буџет	Техничка поддршка од САЛАР		
1.1.1.3	Изработка на план за вклучување на дополнителни населени места во системот за собирање на отпад во согласност со анализата (предлог кое ЈКП/приватно да стопанисува со новите населени места, колку нови населени места и на каков начин ќе се покрие собирањето и транспортот на отпад)	2 месеци	3/2024	Одделение за животна средина	50,000.00 ден	општински буџет	Консултација со експерт за управување со отпад и финансии		
Приоритет 1	**Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници**								
Цел 1.2	Зголемен возен парк и број на канти/контејнери								
Акција 1.2.1	**Идентификување на извори на финансирање и ефективно финансиско планирање**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.2.1.1	Назначување на одговорно лице/лица за следење на актуелни финансиски извори	1 месец	1/2024	Одделение за ЛЕР	/	/	Координација со одделение за животна средина и САЛАР	Не постои редовно следење на извори на финансирање	Изворите на финансирање редовно се следат и се подготвуваат полугодишни извештаи
1.2.1.2	Следење на актуелни или идни повици за финансирање	24 месеци	1/2024 - 4/2025	Одделение за ЛЕР	/	/	Координација со одделение за животна средина и САЛАР		
1.2.1.3	Подготовка на полугодишен извештај за извори за финансирање и финансиско планирање	24 месеци	1/2024 - 4/2025	Одделение за животна средина	150,000.00 ден	општински буџет	Координација со одделение за животна средина и САЛАР		
Приоритет 2	**Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад**								
Цел 2.2	Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпадот								
Акција 2.2.1 и 2.2.2	**Анализа на пазарот на материјали и трошоци за селекција и рециклирање на отпад**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)

2.2.1.1	Ангажман на експерт за спроведување на анализата	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со САЛАР	Не постои сеопфатна анализа	Подготвена анализа на пазарот на материјали Дефинирана најмалку една можност/придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и рециклирање на отпад
2.2.1.2	Спроведување на сеопфатна анализа на пазарот според однапред утврдена методологија	2 месеца	2/2024	Одделение за животна средина	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со експерт за отпад, одделение за ЛЕР и експертска поддршка од САЛАР		
2.2.1.3	Изработка на извештај за можности за селекција и рециклирање на отпад и трошоци/придобивки	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина и ЛЕР	150,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со експерт за отпад, одделение за ЛЕР и експертска поддршка од САЛАР		
Приоритет 2	**Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад**								
Цел 2.2	Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпадот								
Акција 2.2.3	**Мобилизирање на поддршка за воведување систем за селекција на отпад**								
Координација со:	засегнати страни и САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.2.3.1	Анализа за потребна опрема за селекција и локации за поставување на опрема	2 месеци	3/2024	Одделение за животна средина	/	/	Во соработка со ЈКП и координација со САЛАР	Не е изработена анализа за потребна опрема за селекција и локации за поставување на опрема	Изработена анализа за потребна опрема за селекција и локации за поставување на опрема Подготвен план за понатамошно постапување со селектираниот отпад од пакување Определена пилот населба за отпочнување со селекција на отпад и отпочнување со реализација на планот
2.2.3.2	Анализа за вклучување на домаќинства во примарна селекција (планирање за вклучување на градските домаќинства и поголемите населени места, потребна опрема и останати ресурси, распоред за собирање на селектиран отпад од пакување)	2 месеци	3/2024	Одделение за животна средина	/	/	Во соработка со ЈКП и координација со САЛАР		
2.2.3.3	Подготовка на план за понатамошно постапување со селектираниот отпад од пакување	3 месеци	4/2024	Одделение за животна средина	/	/	Во соработка со ЈКП и координација со САЛАР		
2.2.3.4	Подготовка на план за пилот населба за отпочнување со селекција на отпад и отпочнување со реализација	1 месец	4/2024	Одделение за животна средина	/	/	Во соработка со ЈКП и координација со САЛАР		
Приоритет 2	**Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад**								
Цел 2.3	Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпадот								
Акција 2.2.4	**Подигнување на јавната свест и мотивирање на населението за придобивките од селекцијата на отпад**								
Координација со:	засегнати страни и САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)

2.2.4.1	Формирање на работна група во ЈКП заедно со граѓани (претставници на МЗ) и претставници од општини која ќе ги спроведува активностите за едукација и подигнување на јавната свест	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Лабуништа	/	/	Координација со ЈКП Лабуништа и месни заедници	Потребна е едукација на вработените во ЈКП за подигнување на свеста и мотивирање на населението за придобивките од селекција на отпад Постои потреба од подигнување на нивото на информираност на населението за придобивките од селекцијата на отпад	Изработен е план за доедукација на вработените во ЈКП и истиот е пилотиран Подигнување на степенот на информираност кај населението за придобивките од селекција на отпад Спроведена најмалку една активност специфично наменета за подигнување на степенот на информираност на ранливите групи
2.2.4.2	Подготовка на план за работа и спроведување на активности за едукација	1 месец	3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Лабуништа	/	/	Координација со ЈКП Лабуништа и Техничка поддршка од САЛАР		
2.2.4.3	Спроведување на обуки за работна група со цел доедукација	3 месеци	3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Лабуништа	Дополнително ќе се одреди	Општински буџет, донатори	Координација со ЈКП Лабуништа и Техничка поддршка од САЛАР		
2.2.4.4	Спроведување на обуките-Пилот едукации во Лабуништа и Струга	3 месеци	4/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Лабуништа	Дополнително ќе се одреди	Општински буџет, донатори	Координација со ЈКП Лабуништа и Техничка поддршка од САЛАР		
2.2.4.5	Спроведување на кампања за подигнување на свеста за придобивките од селекција на отпад	18 месеци	3/2024 - 4/2025	Одделение за животна средина и ЈКП Лабуништа	200,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Поодршка и координација со САЛАР, месни заедници и други засегнати страни		
Приоритет 3	**Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија**								
Цел 3.1	Создавање пресретлива средина за селекција на органски отпад								
Акција 3.1.1 и 3.1.2	**Анализа на количини и модели на органски отпад и исплатливост и придобивки за селекција и третман на органски отпад**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
3.1.2.1	Ангажман на експерт за изработка на анализата	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со САЛАР	Не постои анализа на количини и модели на органски отпад	Подготвена анализа со препораки за исплатливост и придобивки од селекција на органски отпад Дефинирана најмалку една можност/придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и третман на органски отпад
3.1.2.2	Спроведување на анализа за количини и модели на органски отпад	2 месеца	2/2024	Одделение за животна средина	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со експерт за отпад, одделение за ЛЕР и експертска поддршка од САЛАР		
3.1.2.3	Подготовка на извештај за количини и модели на органски отпад со препораки за исплатливост и придобивки од селекцијата	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина	150,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со експерт за отпад, одделение за ЛЕР и експертска поддршка од САЛАР		
Приоритет 3	**Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија**								
Цел 3.1	Создавање пресретлива средина за селекција на органски отпад								
Акција 3.1.4	**Подигнување на јавна свест за селекција и третман на органски отпад**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)

3.1.4.1	Изработка на план за едукација во училишта, градинки, ресторани, јавно информирање и спроведување на кампањи	1 месец	3/2024	ЈКП	/	/	Одделение за животна средина и техничка поддршка од САЛАР	Нема утврден план за подигнување на јавната свест на различни засегнати страни за третман на органски отпад Ниско ниво на информираност на населението за селекција и третман на органски отпад	Изработен план за подигнување на јавната свест на различни засегнати страни за третман на органски отпад Подигнат степен на информираност кај населението и засегнатите страни за придобивките од селекција и третман на органски отпад Спроведена најмалку една активност специфично наменета за подигнување на степенот на информираност на ранливите групи
3.1.4.2	Реализација на планот за едукација на различни засегнати страни	3 месеци	4/2024	ЈКП	20,000.00 ден	општински буџет	Одделение за животна средина и техничка поддршка од САЛАР		
3.1.4.3	Подигнување на јавната свест и мотивирање на населението за селекција на органски отпад	18 месеци	3/2024 - 4/2025	ЈКП	200,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Техничка поддршка од САЛАР		
Приоритет 5	**Затварање и санација на ѓубришта**								
Цел 5.1	Изработени се општински планови за затворање и санација								
Акција 5.1.1 и 5.1.2	**Мапирање на општински ѓубришта и проценка на трошоците за расчистување**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
5.1.1.1	Формирање на работна група и план за работа	1 месеци	2/2024	ЈКП	/	/	Координација со САЛАР	Општинските ѓубришта не се ажурирани Не постои катастар на податоци за депонии/ѓубришта Нема спроведена проценка за трошоците за расчистување на депониите Не постои регионална база на податоци	Мапирани се сите диви депонии на територија на Општина Струга Депониите се претставени на мапа (катастар на загадувачи за општината) Направена е проценка на трошоците за санација/расчистување Креирана е регионална база на податоци за ѓубришта
5.1.1.2	Развивање на катастар на ѓубришта и диви депонии	3 месеци	3/2024	ЈКП	/	/	Одделение за животна средина, Одделение за инспекциски надзор		
5.1.1.3	Изработка на проценка на трошоците за расчистување на диви депонии	3 месеци	3/2024 - 4/2024	ЈКП	150,000.00 ден	Донатор	Техничка поддршка од САЛАР		
5.1.1.4	5.1.1.3 Изработка на регионална база на мапирани ѓубришта	6 месеци	1/2025 - 2/2025	ЈКП	150,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Техничка поддршка од САЛАР		
Приоритет 5	**Затворање и санација на ѓубришта**								
Цел 5.2	Постигнати се општинските планови за затворање и санација								
Акција 5.2.1	**Спроведување на планот според поставените приоритети**								
Координација со:	САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
5.2.3.1	Приоретизација на диви депонии согласно големината и расчистување согласно големината	1 месец	4/2024	ЈКП	/	/	Техничка поддршка од САЛАР		Општинските ѓубришта/депонии се ажурирани и направена е приоретизација за санација/расчистување
5.2.3.2	Расчистување на диви депонии (само комунален отпад) и транспорт до општинската депонија	3 месеци	4/2024 - 1/2025	ЈКП	/	/	/		

5.2.3.3	Отворање постапка за набавка на најповолен понудувач за подигање на сметот од дивите депонии (градежен шут и други фракции кои неможат да се депонираат на општинска депонија)	2 месеци	4/2024 - 1/2025	ЈКП	/	/	Координација со Одделение за јавни набавки	Општинските ѓубришта/депонии не се ажурирани и нема направена приоретизација	Отворена е постапка за набавка на најповолен понудувач за подигање на сметот од дивите депонии Отпадот од дивите депонии се расчистува и се спроведува надзор над работата на операторот
5.2.3.4	Расчистување на отпадот кој не може да се депонира на општинската депонија и надзор над работата на операторот	3 месеци	4/2024 - 1/2025	ЈКП	1,000,000.00 ден	општински буџет	/		
Приоритет 6	**Обезбедување приход кој целосно ќе ги покрие трошоците за управување со отпад**								
Цел 6.1	Спроведена е анализа за пропустите во надоместоците за отпад								
Акција 6.1.1	**Идентификување на јазот помеѓу приходите и расходите на активностите за управување со отпад**								
Координација со:	ЈП Комунално Струга и САЛАР								
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
6.1.1.1	Формирање на мешовит тим од ЈП Комунално и Општина Струга за идентификација на јазот помеѓу приходите и расходите	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина – Општина Струга Сектор за сметководство и финансии – ЈП Комунално - Струга и другите јавни претпријатија од општина Струга	/	/	Експертска поддршка од САЛАР	Не постои анализа за јазот меѓу приходите и расходите	Подготвен извештај со препораки за надминување на јазот помеѓу приходите и расходите
6.1.1.2	Прибирање на податоци и анализа на сметководствената документација и донесување заклучоци и извештаи	3 месеци	2/2024 - 3/2024	Одделение за животна средина – Општина Струга Сектор за сметководство и финансии – ЈП Комунално - Струга и другите јавни претпријатија од општина Струга	30,000.00 ден	општински буџет	Експертска поддршка од САЛАР		
6.1.1.3	Изготвување на извештај со предлози за намалување на јазот помеѓу приходите и расходите и нивно проследување за донесување на соодветни одлуки	3 месеци	3/2024 - 4/2024	Одделение за животна средина – Општина Струга Сектор за сметководство и финансии – ЈП Комунално - Струга и другите јавни претпријатија од општина Струга	200,000.00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		

5 Следење на реализација на ЛАП и известување

Следењето, верификацијата на податоците и известувањето на овој ЛАП за одржливо управување со отпад ќе играат клучна улога во неговото ефикасно спроведување. Методите кои ќе бидат применети за следење на неговата реализација ќе имаат цел да го осигураат напредокот кон постигнување на целните индикатори за секоја од акциите на овој ЛАП.

За непрекинато следење на ЛАП е предвидено општинската работната група за управување со отпад да се среќава по потреба, но најмалку еднаш месечно. На таа средба ќе се координираат активностите и дискутира напредокот во реализацијата со осврт на сработеното и воочените потешкотии. За утврдување на степенот на реализација, ажурирање на активностите и анализа на сработеното, предвидена е евалуација на ЛАП кон крајот на првата година (2024). Ова ќе гарантира дека ЛАП ќе остане динамичен плански документ кој одговара на новоидентификуваните потреби и предизвици. Искуството стекнато во процесот како и научените лекции ќе бидат од непроценлива важност при изработката на новиот Регионален план за управување со отпад 2026-2031.

Континуираното известување и комуникација со сите актери вклучени во реализацијата на планот ќе овозможи навремени прилагодувања, на тој начин зголемувајќи ја приспособливоста и ефективноста на ЛАП. Модалитети на меѓуопштинска соработка се веќе вклучени во планот што ќе овозможи споделување на добрите пракси и научените лекции со другите општини во регионот. Два ротирачки члена на управниот одбор на проектот „Одржливо управување со отпад на локално ниво“ доаѓаат од општините во пелагонискиот и југозападниот регион што ќе овозможи блиска комуникација со донаторската задница и засилена поддршка за реализација на активностите од планот.

Користењето на различни алатки како што се истражувања и теренски активности, заедно со верификацијата на податоците од општинската евиденција, извештаите и повратните информации од засегнатите страни и граѓаните, ќе ја гарантира веродостојноста на процесот на следење.

Посветеноста на општината кон континуирано следење и известување на овој ЛАП не само што ќе го зајакне неговиот кредибилитет, туку и ќе воспостави основа за донесување одлуки базирани на докази, промовирајќи го одржливото управување со отпадот во нашата општина.

Табелата подолу ги опишува очекуваните еколошки, социјални и економски влијанија на Локалниот акциски план (ЛАП), истовремено осигурувајќи дека неговата имплементација останува усогласена со принципите на одржливост, избегнувајќи негативни последици врз животната средина и социо-економските можности на жителите во општината.

Бр.	Прашања	Да	Не	Забелешка
1	Дали ЛАП ќе има негативно влијание врз животната средина? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		√	Не се очекува негативни влијанија врз животната средина од реализацијата на ЛАП
2	Дали влијанието оди вон рамките на планот? Дали реализацијата на планот оди вон рамките на планирањето? Објаснете накратко		√	Влијанието нема да излегува од рамките на планот
3	Дали планот вклучува промени или деградација на природните живеалишта? Објаснете накратко		√	Не се очекува никаква деградација на природните живеалишта ниту пак промени
4	Дали планот ќе го влоши квалитетот на водата во општината?		√	Не, напротив. Со планот се очекува директно да се влијае позитивно на квалитетот на водата
5	Дали планот ќе го влоши квалитетот на почвата во општината?		√	НЕ
6	Дали ЛАП има негативно социјално влијание? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		√	Не се очекуваат негативни влијанија
7	Дали планот има влијание врз материјални и/или културни ресурси кои што се значајни за локалната заедница? Објаснете накратко		√	Не се очекуваат промени и влијанија врз материјалните и/или културните ресурси значајни за локалната заедница
8	Доколку постојат повеќе етнички заедници во вашата општина, дали реализација на планот ќе има негативно влијание врз квалитетот на живот на некои од нив? Објаснете накратко		√	Не се очекуваат негативни влијанија за етничките заедници
9	Дали планот ги зема предвид жените и младите девојки како посебна група граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	√		Да, во планот се земаат предвид сите групи граѓани (жени, деца, девојки)
10	Дали планот ги зема предвид ранливите групи граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	√		Да, планот ги зема во предвид и ранливите групи на граѓани и ќе има позитивно влијание врз квалитетот на живот.
11	Дали планот вклучува губење на имот или средства за живот на жителите во општината? Објаснете накратко		√	Не
12	Дали планот ќе има негативно влијание врз економските можности и пристапот до пазарот на труд на жителите на општината? Објаснете накратко		√	Не, напротив овозможува позитивни влијанија врз економските можностите но и нови можности за пазарот на труд

6 Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија

Во мисијата да го подобриме управувањето со отпадот и да придонесеме кон поздрава животна средина во нашата општина, нашиот комуникациски пристап ќе се стреми кон активно вклучување на граѓаните и засегнатите страни, позиционирајќи ги како клучни актери во процесот на трансформација кон одржливи пракси. Преку ефективна комуникација, ќе настојуваме да негуваме заеднички идентитет на еколошки свесна општина, користејќи ги дигиталните комуникациски канали и другите средства за информирање кои ни стојат на располагање.

Нашата намера е активно да ги вклучиме граѓаните и засегнатите страни во заедничките напори на општината да ги имплементира активностите од ЛАП. Остварувањето на целите од планот бара поголема свесност, промени во односот на населението кон отпадот и трансформативни промени во начинот на кој комуналните претпријатија се справуваат со отпадот. Колективна посветеност кон одржливи пракси за управување со отпад кај секој граѓанин во нашата заедница ќе се постигне преку програмата за кревање на јавната свест, едукативните програми и таргетираните кампањи за поддршка на одредени активности од ЛАП и програмите за јакнење на капацитетите на општините и комуналните претпријатија.

Активното вклучување на засегнатите страни во сферата на отпадот (кои што беа идентификувани на почетокот на процесот за изработка на ЛАП) ќе биде најважниот аспект на нашата комуникациска стратегија. Во нашите напори за почиста и поодржлива општина, ние ќе настојуваме да ги вклучиме сите членови на заедницата, вклучувајќи ги бизнисите, невладините организации, медиумите, неформалниот сектор, како и јавните институции. ЛАП, неговото спроведување и сите негови промени ќе бидат отворено комуницирани и коментарите ќе бидат земени предвид. Комуникациските канали ги вклучуваат социјалните мрежи, веб страницата на општината, емаил, радио, телевизија и директна комунникација со општинската администрација. Нашиот пристап за вклучување на засегнатите страни ќе биде воден од принципите на отворена комуникација, инклузивност и заедничко одлучување.

Преку негувањето силни врски со засегнатите страни, имаме за цел да изградиме мрежа за поддршка која активно ќе придонесува кон исполнување на целите и приоритетите од акцискиот план за управување со отпад. Со заеднички напори, ќе настојуваме да ја искористиме колективната мудрост и различните перспективи, на тој начин осигурувајќи дека нашите постапки се целосно усогласени со потребите и желбите на целата заедница. Реализацијата на планот зависи од сите нас.

Изјава за транспарентност

Почитувајќи ги принципите на одговорно владеење, Општина Струга ја препознава важноста на справување со ризиците од корупција за време на имплементацијата на овој акциски план. Тргнувајќи од тоа, ние сме целосно посветени на спроведување соодветни антикорупциски мерки за да обезбедиме транспарентност и правичност во нашите активности за управување со отпад.

Оваа заложба е во согласност со нашата цел да промовираме одговорни пракси, да ги заштитиме ресурсите, како и да промовираме пристап кој целосно ги заштитува интересите на заедницата при реализацијата на активностите од овој ЛАП за управување со отпад.

При реализацијата на овој акциски план, нашата основна цел ќе бидеме постојано будни и да ги препознаеме појавите на нетранспарентни пракси, и на тој начин да создадеме средина која дава приоритет на интегритетот и одговорното управување со отпадот на локално ниво.